

2/2002

cena 25,- Kč

POODŘÍ

ČASOPIS OBYVATEL HORNÍ ODRY

Z obsahu:

Téma čísla: Pustějov
Cena ministra životního prostředí
O bobrech
Region Poodří

POODŘÍ - časopis obyvatel horní Odry

Vydává Společnost přátel Poodří (IČO: 64 62 78 70) ve spolupráci se ZO ČSOP Odry, ZO ČSOP Jeseník nad Odrou,

Správou chráněné krajinné oblasti Poodří a Okresním úřadem Nový Jičín

Redakční rada: Ing. Radim Jarošek, Ing. Petr Lelek, Lumír Kuchařík, Ing. Alena Malíková,
Ing. Hana Hůlová, Oldřich Sobek, Jiří Zelený

Adresa redakce: Výškovická 102, Ostrava, 700 30

Počítačová sazba a grafické zpracování: Aleš Luzar

Jazyková úprava: Libuše Babariková

Tisk: Tiskárna V Dubí s.r.o., Ostrava

Vydávání povoleno Ministerstvem kultury ČR. Registrační číslo: MK ČR E 12812.

Vychází 4x ročně

Cena jednoho čísla: 25,- Kč, předplatné: 100,- Kč

Objednávky předplatného na adrese redakce. Uzávěrka čísla 3/2002: 15.8.2002

V. ročník, č. 2/2002

Tištěno na recyklovaném papíře (vyjma obálky).

1. strana obálky: Pustějov (foto: R. Jarošek)

REDAKCE DĚKUJE ZA FINANČNÍ PŘÍSPĚVEK NA TISK TOHOTO ČÍSLA:

- Ministerstvu životního prostředí ČR
 - Obci Pustějov
- Všem čtenářům, kteří přispěli jakoukoliv částkou nad předplatné

Obsah

Cena ministra životního prostředí	4	Sbor dobrovolných hasičů	32
Zajímavé rostliny z území horní Odry	7	Český rybářský svaz ve Studénce	33
Marie Sedláčková		Tělovýchova a sport	34
		Lub. Dresler	
		Školství	35
		Zdeněk Bartošek, Radim Jarošek	
Pustějov	9	Historie a současnost zahrádkářů	36
První písemná zmínka o Pustějově	10	Červený kříž	37
Eva Malíková, Blanka Gieselová		Staré rameno Odry Kaménka, budoucí přírodní památka	38
Základní charakteristika	11	Šárka Neuschlová	
Dějiny obce	12	Budoucí přírodní rezervace Mokřady Pustějovského potoka	40
Bořivoj Teichmann, Emanuel Grepl		Šárka Neuschlová	
Pamětihodnosti	19	Jak "kobylinky" pustošily Poodří	42
Bořivoj Teichmann		Petr Kočárek	
Pomístní názvy	24	Pustějov na mapě z roku 1931	44
Některé významné osobnosti z Pustějova	26	Bude ti, bobře, na Odře dobře?	45
Stručné dějiny farnosti	28	Jiří Lehký	
Hubert Šula		Z činnosti Regionu Poodří	47
Bývalý vodní mlýn v Pustějově	28	Oldřich Usvald	
Jaromír Herman		55. výročí založení Šlechtitelské stanice v Hl. Životicích	49
Spolky a sdružení, školství		Ivan Houdek	
Hudební a pěvecká činnost	31	Kouzelné Poodří - vodní strašidýlka	50
Přemysl Medek, Drahomír Bajtek		Vladislava Hamplová	
Myslivost	32	Co vyšlo, co vyjde	51

Vážení čtenáři,

v minulém čísle jsme vyjádřili určité problémy spojené s časovou i finanční náročností, které s sebou vydávání POODŘÍ nese. Velmi nás potěšilo a pozvedlo na duchu, že mnozí z vás vyjádřili svůj zájem o časopis zasláním někdy i výrazně vyšší částky, než je stanovené předplatné. Všem děkujeme!

POODŘÍ vstupuje do půlkulatého pátého ročníku a chtěli bychom časopis dále vylepšovat. Jedním z kroků je internetová a tedy i barevná podoba časopisu. Ti z vás, kteří mají přístup na internet si mohou POODŘÍ najít na adrese: www.casopis-poodri.webpark.cz

V dalších dvou letošních číslech zavítáme do Petřvaldíku a budeme vás podrobněji informovat o Agendě 21 v Poodří. Obě čísla obdržíte stejně jako tato současně v závěru roku či na počátku příštího.

Příjemně strávené letní dny vám přeje redakce.

Cena ministra životního prostředí

Cena ministra

Slavnostní večer, který proběhl dne 20. listopadu v reprezentativních prostorách Obecního domu v Praze, byl večerem, kdy osm osobností České republiky bylo za svou práci oceněno cenou v oboru nejvyšší - Cenou ministra životního prostředí. Pro tuto slavnostní chvíli přední český designér Bořek Šípek zhotovil umělecká díla - skleněné vázy (foto).

Jsme zase o kus dál

Setkáváme se na Cenách ministra již po čtvrté a já jsem upřímně rád, že jste zde vy, kteří jste se podíleli obrovským kusem práce na tom, co jsme odvedli jako tým, jako celek. V těchto cenách je vyjádřeno poděkování za ochranu přírody určitým osobnostem. Je to poděkování starostovi, který se skutečně staral a stará, aby krajina nepřišla v niveč, protože někdo někde se rozhodl si tam zřídit těžbu zlata. Je to poděkování těm, kteří dokáží sdělovat širší veřejnosti mnohé, co se jinak těžko dá popsat. Těm, kteří dokáží chránit v regionu snad ten nejcennější kus přírody, který má statut chráněné krajinné oblasti. Právnickovi, který dokáže velmi profesionálním způsobem používat ve prospěch ochrany přírody své znalosti, ač by si v jiném oboru práva vydělal nesrovnatelně více. Myslím, že ocenění zosobňují jakousi integritu české společnosti: není tak důležité, kde který z nás v daný moment je, ale důležité je, aby to, co dělá, dělal skutečně, dělal s nasazením, dělal kvalifikovaně. A oni takovými jsou.

(Z projevu ministra životního prostředí Miloše Kužvarta na udělování Cen ministra 20.11.2001, zkráceno).

Jedna z udělených Cen ministra životního prostředí za rok 2001 putovala i do Poodří.

Získala ji **Vladislava Hamplová**, vedoucí Správy chráněné krajinné oblasti Poodří za usilovnou práci, mimořádný výkon a úspěchy v ochraně přírody a za příkladné výsledky Správy CHKO Poodří.

Co tomu předcházelo

Vladislava Hamplová v ochraně přírody působí profesionálně již od r. 1983. K prvnímu kontaktu s krajinou Poodří přišla o dva roky později, kdy se stalo aktuálním splnit tehdejší vládní a stranické usnesení, že říční koryto Odry má být technicky upraveno, aby se zabránilo záplavám zemědělských pozemků. V té době však již byl podán návrh, aby krajina Poodří byla prohlášena za chráněnou krajinnou oblast pro své mimořádné přírodní hodnoty, které zůstaly zachovány právě díky přirozenému režimu řeky, kde mj. patří i ony pravidelné záplavy. Vladislava Hamplová proto iniciovala řadu jednání, zpracování vědeckých analýz, posouzení variantních řešení, účastnila se zásadních jednání, kde se snažila dosáhnout objektivního zhodnocení stavu a rozumného přístupu ke krajině i lidem, kteří v ní žijí. Rozhodujícím

způsobem také napomohla k tomu, že vyhlásovací řízení dospělo ke zdárnému konci a území získalo statut chráněné krajinné oblasti. Její aktivity však nebyly omezeny pouze na Poodří, ale vztahovaly se na celou severní Moravu. Jakákoliv činnost, která se týkala krajiny, ať se jednalo o investiční záměry, konkrétní výstavbu, rekultivace či kácení stromů nebo ochranu živočichů a rostlin, spadala do její profesionální kompetence. Svým přístupem, v němž především hájila zájmy ochrany přírody, si získala řadu stoupenců i nepřátel. Dostala se tak ovšem do rozporu s politikou tehdejší vládní strany a z ochrany přírody "byla odejita".

Nějakou dobu pak působila v oblasti vzdělávání jak v regionu, tak v metodickém týmu MŠ ČR a na doporučení Ústavu pro rozvoj školství také v pedagogické sekci Rady Evropy. Ve druhé polovině roku 1997 se vrátila zpět k ochraně přírody, konkrétně přírody Poodří.

Co bylo dál

Spolu s novým kolektivem pracovníků se pustila do naplňování nové koncepce práce Správy. Základ položila do úzké spolupráce s obcemi, orgány a organizacemi regionu, kterou se snažila propojit až na centrální orgány. Součástí odborné a správní činnosti Správy se stala řada akcí kulturního a vzdělávacího charakteru, které měly dokonce i aspekty sociopsychologické. Propojením přírodovědných přístupů s přístupy humanitními zahájila Správa

Ministr životního prostředí Miloš Kužvart předává cenu dr. V. Hamplové

CHKO Poodří tzv. aktivní holistickou ochranu přírody. Příroda Poodří si postupně získávala stále více příznivců, její hodnoty se staly známé nejen odborníkům, ale i široké veřejnosti. Přesáhly hranice regionu, kraje, republiky a dnes o Poodří vědí nejen v řadě zemí Evropy, ale dokonce i v zámoří. Činnost a práce Správy chráněné krajinné oblasti je dnes hodnocena jako příkladná. Dobrá práce není možná bez dobrého kolektivu, nadšení pro věc a zejména vztahu k přírodě. To vše kolektiv správy splňuje a práce se daří. To, co jinde zůstává jen ve fázi jakéhosi zbožného přání, se v Poodří zrealizuje, a tak je Správa v mnohém i určitým průkopníkem. Ne všichni však mají kladný vztah k přírodním hodnotám, a proto se často stává, že kde selhává snaha najít kompromisní řešení, vypukne boj. Boj o to, zda zůstane zachováno odvěké právo přírody - aby krajina Poodří plnila svou tisíciletími prověřenou funkci přírodní nivy, nadále v ní nacházeli svůj domov rostliny i živočichové, pro něž již jinde není místo, aby zůstala územím, kde po staletí žijí lidé v souladu s přírodou, aby zůstalo zachováno území, jakých je na světě již velmi málo. Chráněná krajinná oblast Poodří je proto zařazena mezi světově významná území chráněná Ramsarskou konvencí. V nedávné době takový boj vzplanul a týkal se záměru výstavby kontejnerového velkopřekladiště v těsné blízkosti přírodní rezervace Kotvice. Na zemědělské půdě nejvyšší kvality, ležící na terase řeky Odry, chtěl soukromý podnikatel realizovat svůj záměr. Postupně zdolával všechny překážky, které mu stály v cestě. Na realizaci neměl dostatek investic, navíc měl nevyrovnané předcházející finanční závazky, přesto přesvědčil některé nejvyšší vládní představitele, aby mu pomohli získat státní úvěr ve výši 17 miliard korun. Nerovný boj, který si ze strany ochrany přírody vyžádal téměř nadlidské úsilí, dopadl ve prospěch přírodního práva. Zde je třeba říci, že na stranu ochrany přírody se postavily obce, region, kraj

i ministerstvo. Podporu našla příroda Poodří i v zahraničí. Jistě bylo "zcela náhodné", že dané zemědělské pozemky se nacházejí v místech, kde je výhledově plánováno přístaviště plavebního kanálu Dunaj-Odra-Labe. Tento záměr, který patří mezi nejkontroverznější záměry VÚC Beskydy, stejně jako "významný energetický zdroj" v Blahutovicích nebo těžba hlubinného uhlí na Frenštátsku, je dalším kandidátem, který by mohl negativně ovlivnit celé Poodří. Zkušenosti ze světa a dosavadní průzkumy dokonce naznačují, že by došlo k postupnému zániku stávajícího mokřadního ekosystému Poodří. Příští léta budou tedy poznamenána opět snahami realizovat v krajinně rozsáhlé investiční akce a my budeme postaveni do role advokáta přírody. Ochrana přírody je totiž nejen státní zájem, ale je to nezbytný předpoklad pro to, aby fungoval ekosystém, jehož i my - lidé jsme součástí.

"Příroda člověku, člověk přírodě"

Pracovat pro přírodu je krásné. Když vstoupíte do krajiny a jste připraveni jí naslouchat a porozumět, dá vám vše, co potřebujete. Dává nesobecky, dává sama sebe. Je silná a křehká zároveň. Je moudrá, ale dovede i trestat. Je něčím, co člověk nikdy ovládnout nemůže, aniž by zničil sám sebe. Někteří lidé v okruhu Vladislavy Hamplové říkají, že jí v žilách koluje oderská voda. Kdož ví? V každém případě, jí příroda Poodří dává sílu, energii a spolu se svými kolegy tvoří pevný tým vždy připravený k péči a ochraně krajiny, která jim byla zákonem svěřena.

Blahopřejeme

Cenu ministra životního prostředí, přijala jako ocenění nejen své dlouholeté práce, ale i ocenění práce všech svých dávných i současných kolegů. A my jí k tomu upřímně blahopřejeme.

redakce

RNDr. Miloš Kužvart
ministr životního prostředí

V Praze dne 3. května 2002

Milí čtenáři časopisu Poodří,

rád vyhovuji přání Vaší redakce, abych napsal pro Váš časopis několik slov o dobrém duchu Poodří.

Již od nástupu do své funkce jsem s uspokojením sledoval činnost vedoucí Správy CHKO Poodří paní Vladislavy Hamplové. Za krátký čas dokázala vnést do úřadu státní správy dynamiku společenského dění a ochraně přírody vtisknout pečeť celospolečenského poslání.

Jejím vyznáním je, že trvalou ochranu přírody a krajiny může zajistit pouze těsná spolupráce jejích obyvatel s orgány státní správy za přispění všech jejích upřímných přátel. Toto krédo svojí obětavou a nezištnou prací denně uvádí do života. Dělá to tak dobře, že dává příklad, jak nové holistické přístupy mohou vést k úspěchu.

Jít za svojí velkou vizí vyžadovalo od ní vysoké vypětí až k přepínání svých vlastních sil. Svojí obětavou a nezištnou prací bez časových limitů dosáhla toho, že Poodří, až dosud oceňované většinou jen v přírodovědeckých kruzích, se stalo pojmem pro moderní pojetí ochrany přírody a krajiny doma i v zahraničí. Proto si zasloužila nejvyšší rezotní ocenění, Cenu ministra životního prostředí. Děkuji jí a všem jejím spolupracovníkům za práci, kterou vykonali a ještě vykonají.

S pozdravem „s modrou oblohou“ všem čtenářům časopisu Poodří

Váš Miloš Kužvart, ministr životního prostředí

Zajímavé rostliny z území horní Odry

Pcháč bělohlavý - *Cirsium eriophorum* (L.) Scop.

Pro nápadný a velmi dekorativní druh z čeledi hvězdnicovitých (Asteraceae), zařazený v nové verzi Červeného seznamu květeny ČR do kategorie ohrožených druhů C3 (Holub a Procházka 2000:215) vystihuje již jeho druhové jméno jeden z typických znaků, jež jej odlišují od ostatních příbuzných druhů tohoto rodu: je to nápadně vyvinutý pavučinatě vlnatý až běloplstnatý zákrov jednotlivých úborů.

Oproti některým příbuzným druhům jsou peřenodílné listy v přizemní růžici zakončeny ostře pichlavými 5-15 mm dlouhými ostny. Rovněž jednotlivé jazykovité květy v úbořech mají zvláštní zabarvení tmavě fialového odstínu. Také svým vzrůstem do více než 1,5 m patří ke zcela nepřehlédnutelným rostlinám proslulých luk a pastvin.

Na severovýchodní Moravě je pcháč bělohlavý zřetelněji vázaný na karpatskou oblast jednak smilkových horských pastvin o reofytika Moravskoslezských Beskyd, např. vrcholové pastviny Velké Polany NPR Mionší (1988, 1996), hřebenové pastviny mezi Konečnou a Bobkem viny okolí Martiňáku i ve v. části pohoří u osady Jednak, a to daleko časnějších polohách čel. území mezofytika Vsackých Beskyd a prakticky na celém území Javorníků. Početné populace zjištěné v posledních 10ti letech jsou roztroušeny zejména v okolí obcí Velké Karlovice (osady Bařina, Dupačka, Kubáň, Babská, Jezerné, Pluskovec, Tišnavy, Potoky, Příslop), Karolinka (Stanovnice), Halenkov (Dinotice,

(1995), pastviny (1986), nebo Šance (1984). t ě j i , r o s t e v n i t ě h o

Lušová), Huslenky (Černá, Losový pasínek), Nový Hrozenkov (Vranča), Hovězí (Hořansko), Zděchov, Jasenice u Vsetína a Francova Lhota.

V Moravské bráně byl zjištěn jediný výskyt poblíž Kelče na pastvinách u starého odtěženého lomu s. od obce (1996), i když před více než 150 lety jej uváděl z okolí Štramberka ze dnes již zaniklé obce Tāmovic Sapetza (1865). V zemědělsky využívaném území vlastního Beskydského podhůří nebyl tento druh patrně ani v minulosti udáván.

Nesporně pozoruhodný je roztroušený výskyt v širší oblasti povodí horní Odry, zahrnující České mezofytikum fytogeografického okresu 75 - Jesenické podhůří, kde je převážně soustředěn ve vojenském výcvikovém prostoru (VVP) Libavá. V odlesněných částech této krajiny roste pcháč bělohlavý v různě početných populacích nejen na původnějších loukách a pastvinách náhradní přirozené vegetace s inklinací k biotopům podhorských smilkových pastvin (*Violion caninae*), ale proniká i na rozsáhlé odlesněné a vojensky využívané plochy náhorních poloh s nestabilizovanou vegetací.

O přirozeném výskytu pcháče bělohlavého v tomto zájmovém území nelze pochybovat, neboť z okolí Velké Střelné a Kozlova od pramene Odry jej uváděli již autoři prvních moravských květen (Oborný 1882-1886 a Formánek 1887) a z počátku 20. století rovněž z Velké Střelné (Laus 1933), odkud byl později severně od bývalé obce znovu ověřen kolektivem pracovníků Botanického ústavu z Průhonic (Hrouda a kol. 1988). Novější údaje

z Nížkého Jeseníku (Duda, Šula a

Opravil 1995:68) zachycující tento druh nejen z

bývalých obcí Olejovice, Vojnovice a místy mezi Starou Vodou a Podlesím, ale i z dalších okrajových lokalit VVP Libavá, např. Svatoňovic, 1 km j. od Mléčného vrchu (500 m) a Horního Benešova z Mlýnského vrchu (650 m), naznačují pozitivní tendenci šíření i za hranici vojenského prostoru.

Na příležitostných botanických exkurzích za poznáním krajiny a květeny Oderských vrchů ve VVP Libavá, které mi v letech 1987-1993 umožnilo tehdejší vedení Vojenských lesů a statků v Lipníku n. Beč., byly ověřeny a nověji zachyceny další údaje.

Vzhledem k relativně vzácnému výskytu v Českém mezofytiku a registrace z hlediska potřeb ochrany přírody zde uvádím výčet zachycených stanovišť tohoto ohroženého druhu:

Údolná: pastviny v okolí "Vyří skály" nad levým břehem Odry, 2 km v. od bývalé obce, 1987; Olejovice: odlesněné plochy u křižovatky silnic Nová Ves n. O. - Velká Střelná, 1987;

Stará Voda: pastviny při silnici do Podlesí, břeh sv. od kostela, 1987; Staré Oldřůvky: pastviny nad levým břehem potoka Hádek, tzv. "Rudoltovický val", cca 2 km vsv. od bývalé obce Rudoltovice, 1987; Vojnovice: pastviny nad pravým břehem Odry j. bývalé obce, 1989;

Rudoltovice: pastviny sz. svahů Křížového vrchu (641), 1991; Vojnovice: pastviny nad levým břehem Odry, 0,5 km od kaple bývalé obce "U P. Marie", 1991; Milovany: pastviny v pramenné oblasti Milovanského potoka, cca 3 km sv. od bývalé obce, 1993; Nová Ves n.O.: pastviny nad prameništěm pravého přítoku Smolenského potoka, při silnici j. od bývalé obce, 1998.

*Marie Sedláčková, Okresní vlastivědné muzeum
v Novém Jičíně*

Literatura:

Duda J., Opravil E. a Šula B. (1995): *Chráněné a ohrožené druhy v květeně Nízkého Jeseníku a přilehlých území - 6.* -Čas. Slez. Muz. Opava (A), 44:63-74.

Formánek E. (1887): *Květena Moravy a rakouského Slezska.* - Brno.

Holub J. a Procházka F. (2000): *Červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000).* -Preslia, Praha, 72:187-230.

Hrouda L. a kol. (1988): *Poznámky ke květeně Oderských vrchů.* -Zpr. Čs. Bot. Společ., Praha, 23:111-131.

Laus H. (1933): *Die Vegetationsverhältnisse der Gegend um die Oderquelle.* -Heimatbl. für die Olmützer Sprachinsel und das Odergebirge, I.

Oborny (1882-1886): *Flora von Mähren und oesterr. Schlesien.* -Verh. Naturforsch. Ver., Brünn.

Sapetza J. (1865): *Die Flora von Neutitschein.* -Abh. Naturforsch. Ges., Görlitz, 12:1-56.

Skalický V. (1988): *Regionálně fyto geografické členění.* -In: Hejný S. a Slavík B. /red./: *Květena České socialistické republiky, Praha, 1:103-121.0*

Údolí Odry u soutoku s Něčínským potokem

Bude ti, bobře, na Odře dobře?

Bobrem pokácené stromy

Bobr evropský, náš největší hlodavec, je druhem, který do středověku obýval břehy sladkých vod prakticky celé severní polokoule. Téměř osudným se mu stala především jeho kvalitní kožešina, pro kterou byl po staletí intenzivně loven, až z některých oblastí zmizel docela. Svůj podíl na vymizení bobra z naší přírody měla i obliba tzv. castorea, výměšku zvláštních žláz, který byl hojně využíván v lékařství a kosmetice. Buď jak buď, v polovině 19. století bobří z naší přírody zmizeli a nic nebyly platné pokusy s jejich chovy v tzv. bobrovnách. V první polovině 20. století přežíval bobr evropský v několika od sebe izolovaných oblastech: na Labi v okolí německého Magdeburgu, ve Francii v ústí Rhôny a Loiry, v jižní Skandinávii a v Bělorusku a Litvě na řece Němen a dále na Donu a v Rusku a také na Dněpru.

Po 2. světové válce se v mnoha zemích začalo s repatriací a důslednou ochranou tohoto druhu do volné přírody. Jako příklad poslouží sousední země - Polsko, Německo a Rakousko. Právě úspěchy zahraničních výsadků a samovolné šíření bobrů i do našeho pohraničí vedly počátkem 90. let minulého století k myšlence provést podobný výsadek i u nás. Pro své optimální přírodní podmínky byla vybrána Chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví. V té době již bobří žili na dolním toku Moravy a Dyje, kam doputovala zvířata vysazená v polovině sedmdesátých let v Rakousku.

Po pečlivé přípravě zahrnující složitá úřední jednání, terénní průzkumy potravní základny, vytipování klidných míst a vybudování umělých vypouštěcích nor bylo v listopadu 1991 a následně v dubnu 1992 vysazeno celkem 20 zvířat, původem ze severovýchodního Polska. V průběhu devadesátých let 20. století se bobří sami vrátili i na dolní tok Labe k Děčínu, do Českého i Slavkovského lesa. Řeka Morava je osídlena od Mohelnice až po ústí do Dunaje, bobří žijí i na dolním toku Dyje a přítocích. No a nakonec to pro nás nejdůležitější - bobří se vracejí i do povodí Odry.

Pravděpodobně prvními bobry v naší části povodí

Odry byla zvířata vysazená v roce 1996 na území VVP Libavá. Mělo to být pokračování programu návratu bobra do naší přírody realizované Přírodovědeckou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci (prof. Štěrba). Na podzim byly vysazeny dva páry, které měly být doplněny zvířaty odchycenými v CHKO Litovelské Pomoraví. Litevští bobří byli opravdu vysazeni, druhou část programu (odchyt zvířat v Pomoraví a jejich vysazení na horní Odru) se nepodařilo realizovat.

V současné době víme již o pěti lokalitách v povodí Odry. Vedle Libavé, kde žije pravděpodobně jedna bobří rodina "litevského" původu na jednom z přítoků Odry, se bobří objevili i u Karviné, Bohumína, Háje

Bobří hráz na potoce

ve Slezsku a Oder. Přesnější lokalizaci bobřích míst ze důvodu zachování klidu toho kriticky ohroženého živočicha zveřejňovat nebudeme. Přesto můžeme provést krátký přehled, jak si bobří na severu Moravy a ve Slezsku žijí. Bobří nedávno objevení u Oder pochází pravděpodobně z výsadku na Libavé, kde 1 pár zmizel po povodních v roce 1997. Zajímavostí je, že se usadili na drobném toku a postavili ukázkovou hráz - ta je patrně jediná na severní a střední Moravě

a Slezsku.

Druhá ze zmiňovaných lokalit je situována v místech, kde by laik chráněné živočichy těžko hledal - přímo v srdci Ostravsko karvinského revíru. Na dohled od důlních hald, kde si jedna z říček razí cestu mezi zatopenými poklesy obrůstajícími vrbinami, žije již několik let velmi silná kolonie. Původ zvířat lze hledat asi z polského výsadku na horním toku Olzy. Tato kolonie se pak pravděpodobně stala zdrojem zvířat, která se objevila na řekách Odře a Opavě. Zde bobří žijí zcela nenápadně uprostřed zemědělské krajiny, díky fragmentům vrbových porostů na náplavech v meandrech obou toků.

Pestrost bobrem osídlených biotopů a jeho přizpůsobivost blízkosti člověka úplně zbavila slova kolegy, kteří bobří lokality navštívili se mnou. Později jsme se shodli na tom, že poté, co jsme viděli, si dokážeme představit, že v CHKO Poodří se bobr může uchytit prakticky všude a pokud tak již dávno skrytě neučinil, najdeme bobrem typicky pokácené stromy v Poodří během relativně krátké doby.

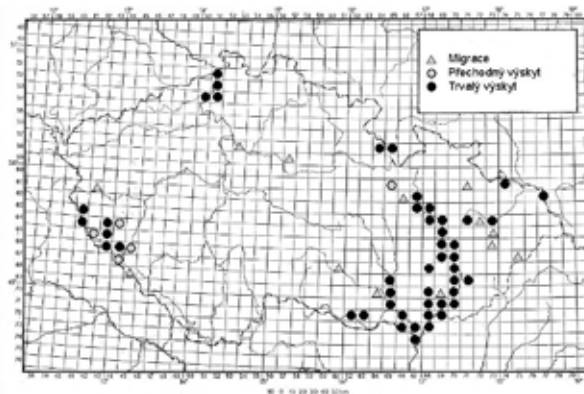
Věřím, že bobří budou v Poodří přijati dobře, neboť se jedná o zvířata nadmíru sympatická. Bylo by dobré, kdyby náš národ, který bobry již jednou úspěšně vyhubil, dokázal projevit trochu velkomyslnosti a odpustit pár pokácených stromů okolo řek a místo

tradičního remcání na ochranáře se těšit z toho, že se do naší přírody vrací druhy, které nás provázely od nepaměti. A pokud by někdo z čtenářů našel neklamné známky přítomnosti bobra v CHKO Poodří, necht' neváhá a informuje Správu CHKO Poodří (ul. 2. května 1, Studénka, tel.: 0655/455 055). Jakousi centrální evidenci výskytu bobra v ČR pak provádí olomoucké středisko Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (tel. 068/522 41 57).

Jiří Lehký, Správa chráněné krajinné oblasti Poodří

Foto: P. Kočárek

Výskyt bobra evropského v letech 2000 a 2001

Z činnosti Regionu Poodří

Rok 2002 začal pro Region Poodří prezentací na výstavě cestovního a turistického ruchu Regiontour 2002 ve dnech 10. - 14. ledna 2002 v Brně.

V dalším období byla činnost zaměřena na přípravu kulturních a turistických akcí svazku, seminářů a workshopů pro starosty, podnikatele, neziskový sektor a všechny případné zájemce. V této činnosti svazek navázal na své aktivity z podzimu roku 2001.

S účinností od ledna 2002 převzal Region Poodří, dobrovolný svazek 18 obcí zájmového území řeky Odry, iniciování a organizaci projektu "Uplatnění místní Agendy 21 v mikroregionu Poodří".

V měsíci únoru region vyhlásil výtvarnou soutěž pro žáky základních škol obcí Regionu Poodří na téma "Jak žijeme v naší vesnici" aneb "Příroda a lidé Regionu Poodří". Na stejné téma byla regionem vyhlášena foto soutěž pro občany - amatéry obcí Regionu Poodří. Uzávěrka obou soutěží je 30. září 2002 a vyhlášení vítězů proběhne u příležitosti konání "Podzimních pooderských rybářských slavností" dne 27. října 2002 na zámku v Bartošovicích.

Následoval aktivní vstup svazku v rámci přípravných prací k realizaci projektu Greenways Krakov - Morava - Vídeň. Projekt pojednává o vytvoření koridoru šetrné turistiky, jehož osu bude tvořit cyklotrasa spojující Krakov s Vídní. Na území České republiky bude procházet severní, střední a jižní Moravou. Úvodní setkání k tomuto projektu se konalo v polovině února tohoto roku na zámku v Bartošovicích, kde došlo také k podepsání memoranda.

Greenways - Zelené stezky jsou trasy, komunikace nebo přírodní koridory, využívané v souladu s jejich ekologickou funkcí a potenciálem pro sport, turistiku a rekreaci. Přinášejí užitek v oblasti ochrany přírody a kulturního dědictví, zlepšují možnosti pro dopravu, rekreaci a turistiku, jsou výzvou ke zdravějšímu životnímu stylu a udržitelnému využívání místních zdrojů. Zelené stezky vedou občany, zastupitele, úřady a podnikatele ke společnému plánování a zlepšování života v jejich obci a komunitě.

Účastníci jednání u symbolické směrovky v zámeckém parku v Bartošovicích

Deklarací a podpisem společného memoranda 13. února 2002 na zámku v Bartošovicích zahájili

partneři po celé trase práci na vybudování Zelené stezky Krakov - Morava - Vídeň. Garantem projektu evropského významu jsou sesterské subjekty konsorcia Nadace Partnerství se sídlem v Brně a Krakově.

Koordinátorem a garantem projektu pro Moravskoslezský kraj je Region Poodří v partnerství s Českým svazem ochránců přírody ze Studénky, kteří společně vytvořili projekt Moravskoslezského koridoru trvale udržitelného rozvoje turistického ruchu a regionů v trase Greenways Krakov - Morava - Vídeň. Vyhlášení této iniciativy je současně výzvou pro další partnery, kteří mají podobné cíle a chtějí spolupracovat v duchu této iniciativy.

Společným cílem je rozvoj šetrných forem turistiky jako možností pro zachování přírody a zlepšení sociálních, kulturních i ekonomických podmínek pro obyvatele regionu střední Evropy. Příroda, památky, folklór a tradice našich národů tvoří kořeny dobrých vztahů a mohou být zdrojem kvalitnějšího života každého jednotlivce. Cílem projektu je proto rozvíjet šetrné formy turistiky v souladu s ochranou přírodního a kulturního dědictví jako výlučného, ale křehkého a vyčerpatelného zdroje pro tento rozvoj.

Společným cílem partnerů na území polských, slezských, moravských a rakouských regionů spojených turistickým koridorem Greenways Krakov - Morava - Vídeň bude:

- rozvoj dopravní a turistické infrastruktury,
- péče o přírodu a krajinu a soulad jejich využívání a ochrany,
- zlepšení dostupnosti a kvality turistických cílů a služeb,
- tvorba turistických produktů typu šetrné venkovské a meziměstské turistiky,
- zlepšení informačních systémů a marketingu těchto produktů,
- ochrana přírodního a kulturního dědictví přílehlých regionů,
- zapojení místních lidí do služeb v turistice a jejich profesní příprava.

Obsahem projektu je vytvoření turistického koridoru, vymezeného jednou až třemi provázanými páteřními cyklotrasami, doplněného dalšími trasami a mikrotrasami. Koridor je vymezen hraničními přechody v Těšíně a v Bukovci u Jablunkova, pokračuje podhůřím Beskyd v ose Komorní Lhotka, Hukvaldy, Štramberk, Nový Jičín, Starý Jičín, dále pak směrem na Teplice nad Bečvou, Helfštýn. Na sportovnější jízdu zaměřená větev vede úpatími beskydských kopců a přes Hostašovice se k ose připojuje v Novém Jičíně. Nejpohodlnější větev Zelené stezky, zaměřená na poznávání přírody a venkovské krajiny Poodří, míří od Hukvald k řece Odře a proti jejímu toku přes Petřvald, Bartošovice, Kunín, Suchdol nad Odrou a Jeseník nad Odrou do Starého Jičína, kde se na hranicích Moravskoslezského kraje všechny větve Zelené stezky opět setkají.

V jarním období proběhlo na zámku v Bartošovicích několik seminářů. Cpkp Moravskoslezský kraj společně s Regionem Poodří pořádal dne 12. března 2002 seminář s názvem "Zákon o posouzení vlivu na životní prostředí (EIA)" za účasti zástupců odboru životního prostředí a zemědělství KÚ Moravskoslezského kraje, ing. Milana Machače a ing. Petra Kulíka. Pozornost byla především věnována zákonu č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí a konkrétnímu vztahu při zpracovávání projektů v rámci programů SAPARD a PHARE.

Další společnou akcí Cpkp Moravskoslezský kraj a Regionu Poodří byl seminář "Co přinese Program rozvoje Moravskoslezského kraje venkovu", který se konal 29. března 2002 na zámku v Bartošovicích za účasti ing. Josefa Jalůvky, zástupce hejtmána Moravskoslezského kraje pro regionální rozvoj a ing. Jitky Švihelové, vedoucí oddělení cestovního ruchu. Pozornost byla především věnována otázkám rozvoje cestovního a turistického ruchu v Poodří, podpoře venkovské rekreace, rozvoji řemesel, živností a služeb ve venkovském prostoru. Diskuse byla neformální a proběhla v příjemném duchu.

Poslední společnou akcí Cpkp Moravskoslezský kraj a Regionu Poodří v jarním období, 12. dubna 2002 byl seminář "Stavební suť a odpad ze zeleně" za účasti ing. Milana Machače, vedoucího oddělení životního prostředí KÚ Moravskoslezského kraje, ing. Petra Bielana, technického náměstka OZO, s.r.o., Ostrava a ing. Jaroslava Beinhauera, vedoucího střediska recyklace firmy ing. Daniel Kozel-DK 1. Součástí semináře bylo projednání zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a seznámení s možností likvidace stavební suti drcením a likvidace zeleného odpadu pomocí domácího kompostování.

V souvislosti s ukončením zpracovávaného projektu "Marketingová strategie cestovního ruchu Moravskoslezského kraje", na kterém se za Region Poodří zúčastňoval jednání v poradním sboru ing. Oldřich Usvald, místopředseda svazku, se ve dnech 18. - 19. dubna 2002 konala závěrečná prezentační konference. Na této konferenci v sekci č. 10 - Rozvoj cestovního ruchu v marketingovém subregionu Poodří vystoupil Mgr. Ivan Bartoš, zástupce ČSOP ve Studence a ing. Oldřich Usvald, místopředseda Regionu Poodří. Za obce i Region Poodří byli dále přítomni starosta obce Vražné ing. Vladimír Nippert a starosta obce Kateřinice Vladimír Londin. Mezi výstupy a aktivity Regionu Poodří byly zařazeny projekty: "Rodný dům J.G. Mendela - památník venkovského regionu Kravařsko", "Skanzen venkovského regionu Kravařsko", "Škola obnovy venkova

Po přjezdu první skupiny cyklistických účastníků akce

Regionu Poodří", "Obnova vodní tvrze v Bravanticích", "Vytvoření komplexního turistického produktu v subregionu Poodří", "Greenways Krakov - Morava - Vídeň", "Zámek Kunín - vstupní brána do Poodří" a další aktivity k podpoře rozvoje turistického ruchu v Poodří.

Dne 11. května 2002 proběhl 1. ročník "Otvírání Poodří" spolu s 1. ročníkem "Pooderského koštování". Této akce se zúčastnili jak dospělí, tak i děti, kteří mohli využít široké nabídky doprovodných akcí. V souvislosti s "Otvíráním Poodří" bylo připraveno "Odemykání řeky Odry", které se pro nedostatek vody v řece muselo zrušit, stejně jako pro nepřízeň počasí ranní naslouchání ptačímu zpěvu. Dalším bodem programu byla projížďka na rybníce a řece Odře

Degustace jabkovic

v Bartošovicích, kde si na své přišly především děti. Součástí "Otvírání Poodří" byly cyklistické vyjížďky z obcí Regionu Poodří na zámek do Bartošovic. Největší zájem byl o cyklotrasu z Jistebníku, které se zúčastnilo 50 cyklistů.

Hlavním a největším lákadlem bylo "Pooderského koštování", degustace pálenek v kategorii slivovice, hruškovice a jabkovic. Vzorky do soutěže dodali občané jednotlivých obcí svazku Regionu Poodří, ve kterých proběhla obecní kola v koštování. Celkem se sešlo 36 vzorků pálenek -15 vzorků slivovice, 9 vzorků hruškovice a 12 vzorků jabkovic. Do degustační komise byli delegováni zástupci jednotlivých obcí, dále zástupci sponzorů : Miroslava Kuběnová - Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s., Ctibor Plachý, ALCATRAZ Finance, s.r.o., Jiří Chalupa, ČS, a.s., Pavel Šobich, Pěstitelská pálenice Pohořilky, s.r.o. a dále Josef Jalůvka, zástupce hejtmána Moravskoslezského kraje, Roman Haken Cpkp Přerov a další.

V kategorii slivovice zvítězil pan Karel Sládeček z Jeseníku nad Odrou, na druhém místě se umístil pan Václav Pavlík z obce Albrechtický a jako třetí pan Jan Nevečeřal ze Suchdolu nad Odrou. V kategorii hruškovice se umístil na prvním místě pan Vojtěch Klečka z Bartošovic, na druhém místě pan Miroslav Šatánek ze Suchdolu nad Odrou a třetí místo patří panu Josefu Hýlovi z obce Bernartice nad Odrou. V poslední kategorii jabkovic skončila na prvním místě paní Věra Petřvalská z obce Bartošovice, na druhém místě pan Dalibor Šimečka z Trnávky a jako třetí byl pan Josef Klos z obce Kujavy.

Další aktivitou této akce byla prezentace několika obcí svazku, které ve stáncích v zámeckém parku představily zajímavosti a činnosti ze života v obci.

I přes malé deštivé přeháňky můžeme celou akci

Vyhlášení nejlepší pooderské hruškovice

zhodnotit jako velmi zdařilou, která proběhla v zajímavém duchu s netradičním pozadím. Odhadovaný počet byl asi 400 návštěvníků. Všichni účastníci se již nyní těší na II. ročník v roce 2003.

Velká pozornost vedení Regionu Poodří byla věnována studiu a seznámení se s materiály k přípravě projektové dokumentace v rámci žádostí programů Evropského společenství, především SAPARD a PHARE 2000. Region Poodří spolupracoval se zájemci z řad obcí svazku - Albrechtický, Petřvald

a Kunín na přípravě podkladů k předložení žádosti pro program SAPARD s termínem uzávěrky 15. května 2002.

Na základě získaných zkušeností je možno se obrátit na zástupce Regionu Poodří o bližší informace k přípravě žádostí a projektové dokumentace v souvislosti s předpokládaným vyhlášením dalších programových kol.

V dalším období bude činnost zaměřena na realizaci projektů, které byly podpořeny z Programu obnovy venkova v roce 2002 Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a projektů v rámci "Uplatnění místní Agendy 21 v mikroregionu Poodří".

Dnem 1. května 2002 zahájilo Informační centrum Regionu Poodří na zámku v Bartošovicích činnost i o víkendech. Od pondělí do pátku je otevřeno od 7.30 do 12.00 a od 12.30 do 16.00 hodin. O víkendech a svátcích pak od 9.30 do 15.00 hodin. V informačním centru je možno zakoupit turistickou známku č. 581, zámek Bartošovice.

Kontakt: tel.: 0656 - 72 04 90
e-mail: region@regionpoodri.cz
www.regionpoodri.cz

Ing. Oldřich Usvald, místopředseda svazku

55. výročí založení Šlechtitelské stanice v Hladkých Životicích

Ve středu 15. května 2002 se v sále Osvětové besedy v Hladkých Životicích sešlo cca 70 účastníků z České a Slovenské republiky na semináři konaném k výročí založení stanice.

Stanice byla založena v roce 1947 nejprve jako výzkumné zemědělské pracoviště a hlavní náplní byly agrotechnické pokusy prováděné podle metodik Výzkumného ústavu zemědělského v Brně-Pisárkách a Výzkumného ústavu krmivářského rovněž sídlícího v Brně.

Od roku 1948 do r. 1960 - do vzniku Odrůdové zkušebny ÚKZÚZ v Kujavách v roce 1961 - se také na stanici zakládaly Státní odrůdové pokusy.

První šlechtitelské úkoly na stanici byly zavedeny v r. 1952, a to udržovací šlechtění obilovin, lnu, macešky a zvonku zahradního. Také se zahájilo novošlechtění ozimé pšenice. Od roku 1956 s příchodem ing. Světlíka se výrazně náplň práce na stanici začíná měnit na udržovací šlechtění Rožnovských odrůd trav, novošlechtění jetele zvrhlého a po příchodu ing. Fojtíka se rozvinulo vlastní šlechtění jetele lučního tetraploidního a širokého sortimentu trav především pro pícní, ale i pro trávnickové využívání. Obiloviny, len a květiny byly postupně předávány na specializované stanice, rovněž agrotechnické pokusy byly utlumovány. Kolem roku 1960 se začaly budovat cytologické a chemické laboratoře a v polovině 70. let skleníky a nová budova s dalšími laboratořemi a menší čistíčkou a sklady osiv.

Od 60.let byla stanice přičleněna ke státnímu podniku Oseva Praha a řízena byla nejprve Šlechtitelským a semenářským podnikem v Olomouci. Od roku 1977 se stala jednou ze stanic Výzkumného a šlechtitelského ústavu pícninářského Troubsko (u Brna), jehož součástí (název ústavu byl několikrát změněn) zůstala až do privatizace

v r. 1995, kdy se stanice stala samostatnou - společností s ručením omezeným. Z důvodu velkého rozsahu šlechtění a odbytu osiva vyšlechtěných odrůd došlo ke spojení Šlechtitelské stanice Hladké Životice s významnou dánskou šlechtitelskou a semenářskou firmou DLF Trifolium a/s.

V sortimentu trav uvedených v Seznamu povolených odrůd je dosud z 15-ti Rožnovských trav sedm odrůd, šest z nich byly po většinu jejich doby od povolení udržovány nebo stále jsou v Hladkých Životicích.

Přestože šlechtění trav v Hladkých Životicích bylo po rozdělení úkolů mezi stanicemi VHJ Oseva zaměřeno především na tvorbu výkonných pícních odrůd pro polní pícninářství, nebylo opomenuto šlechtění lučních trav a také trávnickových odrůd. První trávnickovou odrůdou byl v r. 1976 psineček tenký Golf, postupně přibývaly odrůdy kostravy červené a lipnice luční, od 90.let se začal šlechtit i jilek vytrvalý.

V polovině 80.let jsme na stanici začali opět zakládat maloparcelkové agrotechnické pokusy a ve spolupráci s JZD Niva a tehdejší stanicí ÚVSH v Ostravě i poloprovozní pokusy s novými materiály a postupně povolovanými odrůdami trav a jetelů, abychom si ověřili optimální způsoby jejich využívání v krátkodobých směsích i ve směsích pro trvalé travní porosty. Z těchto pokusů vyplynula nová činnost šlechtitelů - a to poradenská činnost pro pěstitele - pícnináře i množitele osiv, která se stala naprosto samozřejmou součástí práce ve šlechtění. Je přínosná pro šlechtitele nejen z hlediska zvýšení odbytu osiv, ale užším kontaktem s agronomy a od 90.let i farmáři získáváme množství poznatků z praxe a usměřujeme podle nich šlechtění i receptury ověřovaných směsí pro nejrůznější podmínky.

Mezi ověřovanými směslemi byly zařazeny směsi pro zóny ochrany vod vodárenských nádrží

a podzemních zdrojů, jetelotravními směsami jsme bez problému schopni splnit požadavky ekologických zemědělců na směsi, které jsou hnojeny pouze statkovými hnojivy.

Navázali jsme také kontakty s pracovníky správ CHKO (Poodří, Bílé Karpaty) a podle jejich požadavků dokážeme společně s nimi připravovat směsi pro zlepšování i obnovu lučních porostů v chráněných územích. S využitím poznatků, které získali dlouhodobým výzkumem pracovníci Výzkumné stanice travinářské v Zubří a CHKO Bílé Karpaty jsme schopni přemnožovat plané druhy trav ze sběrů, které se přidávají ke kulturním travám při přisevu nebo obnově luk chráněných území.

Šlechtitelská stanice Hladké Životice, s.r.o. zastupuje a prodává

- 6 odrůd jetele lučního
- 21 odrůd pícních trav vlastního šlechtění a udržuje 4 odrůdy Rožnovské
- 9 odrůd trávnickových trav vlastního šlechtění
- 48 odrůd převážně pro trávnický od firmy DLF Trifolium

Počátkem 90.let se šlechtitelé naší stanice začali věnovat semenářství trav a jetelů. Jedním z důvodů

byl rozpad Krajských semenářských podniků, které do té doby monopolně zajišťovaly množení všech plodin, dalším nutnost seznámit agronomy s pěstováním nových odrůd a v neposlední řadě výměna řídicích pracovníků v zemědělských podnicích za nezkušené - zejména v oblasti množení travních a jetelových semen. Tato situace nahrála rozběhu nového podniku po privatizaci, protože již jsme měli zkušenosti jako semenářská firma - byť zatím malého rozsahu - a měli jsme podchycené nejschopnější množitele v okolních podnicích, nebyli jsme jim neznámí. V současné době se každoročně na množitelských plochách pro naši stanici sklízí osiva trav a jetelů z více jak 1500 ha, a většina v České i Slovenské republice pěstovaných odrůd trav a jetelů pochází z Hladkých Životic.

Šlechtění se s využitím moderních přístrojů i metod rozvíjí dále, mezi rozpracovanými, popř. materiály zkoušenými ve státních odrůdových pokusech jsou trávnickové i pícní druhy trav (např. i psárka luční) i jetele lučního. Účastníci semináře je měli možnost shlédnout po skončení zasedání na poli v pokusech i ve školkách.

Ing. Ivan Houdek, šlechtitel

- Šlechtitelská stanice Hladké Životice, s.r.o.

Kouzelné Poodří aneb vážně i s humorem

Vodní strašidylka - pokračování.

Voda

Základem veškerého života na zemi je voda. Spojením dvou atomů vodíku a jednoho atomu kyslíku se vytvořila látka, kterou v době antické filosof Tháles z Milétu dokonce považoval za pralátku všeho na světě.

S vodou je skutečně spojeno vše živé. Dokud bylo na Sahaře dostatek vláhy, byla to krajina s bohatou

vegetací a plná života. Pak se voda začala pomalu ztrácet a s ní odešel i život. Vznikla poušť - největší na světě. Jediným místem, kde život zůstal, bylo povodí Nilu. Tam, díky pravidelným záplavám, vznikla jedna z nejbohatších a nejmocnějších říší starověku - EGYPY. Přírodní podmínky tak předurčují civilizační vývoj.

Naše Poodří leží na rozhraní dvou základních geomorfologických celků Českého masívu a Západních Karpat. Dá se říci, že tedy do Poodří vstoupíte Moravskou branou. Páteří oblasti je řeka Odra, která má, u nás v ojedinělém rozsahu, zachován přirozený charakter i funkci nivní řeky. Přirozeným a charakteristickým jevem pro Poodří jsou povrchové záplavy. Každoročně i vícekrát do roka je zaplaveno území v rozsahu 16 - 20 km². Záplavy jsou mělké, krátkodobé, bez škodlivých dopadů a přinášejí krajinně živiny. Odra a její krajina v tomto vzájemném vztahu žijí už tisíce let.

První osadníci-kolonisté respektovali tento přírodní rytmus a své osady si stavěli až na říčních terasách.

Stejně moudře dovedli využívat také možnosti, které říční údolí nabízí, a tak vznikaly postupně rybníky propojené v rybníční soustavy. Staly se zdrojem obživy lidí, ale i domovem řady živočichů, rostlin a současně zůstaly domovem mnohých vodních živočíchů, které dnes radíme mezi přírodní strašidylka.

Stejně jako v člověčí říši žijí dobří i zlí lidé, také říše skřítků je plná dobrých i zlých strašidel.

Obecně existuje celá řada přírodních strašidel. Jsou stará jako lidstvo samo, prošla stejným složitým vývojem jako člověk, neboť po staletí žijí s člověkem v určité symbióze. Člověk je ovlivňuje, zasahuje do jejich

bájného prostředí. Tak se stalo, že některé dříve běžné druhy zcela vyhynuly, některé jsou kriticky ohrožené, zatímco jiné vlivem progresivní degenerace lidstva se transformovaly do podob mutantů a tudíž mají charakter veskrze zkažený. Jsou obzvláště nebezpeční jak člověku, tak přírodě. Proto je potřeba řádně je zinventarizovat za účelem totální extirpace.

Rogroš smrdutý /*Rogrossius impudicus*/

Nejde o původní druh Bohemica, ale nový invazní druh zavlečený z Východu. Poprvé byl popsán a evidován na Kubáni kozáckým atamanem Ivanovem Mošnovičem. Je odpudivého vzhledu. Na nesouměrném baňatém těle má posazenou hlavu s vypoulenýma očima a šňupavým nosem. Jeho pohled je úlisný a zákeřný. Nikdy neútočí přímo, ale vždy z úkrytu. To proto, že je málo pohyblivý. Nejraději používá metody zvané "rána pod pás" Je agresivní a dojde-li k přímému kontaktu s člověkem, pak mu způsobuje silné alergické reakce jako bolševník velkolepý (*Heracleum mantegazzianum*).

Šíří se podzemními kanály, zejména splaškovou vodou, které dodává charakteristický zápach shnilých vajec. Je tedy zápachově blízký H_2S ("smrdí jako pes"). Odtud jeho druhové pojmenování. Při této příležitosti připomeňme jeho příbuzné. Rogroše velkého (*Rogrossius magnus*), který se rozšířil zejména v "českých tunelech" a rogroše trpasličího (*Rogrossius manus*), který přežívá v Podyjí, či druhově blízkého kuforama hrabivého (*Kuforamus spekullus*, ssp. *ma-monicus*), jehož charakteristickým biotopem jsou

vodní kanály se stojatou vodou s příměsí nafty a motorového oleje. Jeho suchozemským příbuzným je známý ropák naftový (popis a dokumentace Svěrák jr.).

Rogroš smrdutý se snaží expandovat zejména do přírodních pramenišť. Protože patří mezi skřítky kazisvěty, usiluje hlavně o kalení vody. Ví, že voda je základem života rostlin a živočichů, které zvláště nenávidí. Za svoje úhlavní nepřátele považuje zejména obojživelníky, vodní rostliny a ochranáře.

Civilizační exploatace krajiny zahrnala nejvíce zranitelné živočichy a rostliny do rezervací. Proto tam zacílil i rogroš. V Poodří jsme zaevidovali výskyt pouze jednoho exempláře, ale dle indicií do naší oblasti chtějí migrovat nejen rogroši, ale i kuforamové. Vzhledem k tomu, že podstatou života v Poodří je voda, znamenalo by jejich rozšíření vážné nebezpečí pro celou krajinu.

Proto se na vás čtenáře obracím s naléhavou výzvou, abyste bedlivě sledovali stav krajiny ve svém okolí. V případě podezření na výskyt rogroše či kuforama kontaktujte specialisty našeho odborného pracoviště. Vzhledem k tomu, že se jedná o mutanta, může nabyt roztodivných tvarů, proto podle vnějšího vzhledu jej těžko rozpoznáte. Můžete ho identifikovat podle zápachu, který kolem sebe šíří, i když se jej snaží neutralizovat různými deodoranty. V jednom jej však poznáte spolehlivě. Chce zničit Váš domov.

Vladislava Hamplová

Co vyšlo a co vyjde

Poštolka obecná (*Falco tinnunculus*)

Stejně jako v posledních několika minulých letech i letos vyhlásila Česká společnost ornitologická (ČSO) Ptáka roku. Stal se jím u nás doposud běžný sokolovitý dravec poštolka obecná.

Množství informací o bionomii a způsobech ochrany poštočky lze nalézt v barevné brožuře, kterou vydala ČSO ve spolupráci s dalšími organizacemi. Lze ji získat na adrese: Česká společnost ornitologická, Hornoměřolupská 34, 102 00 Praha 10 - Hostivař, tel./fax: 02 / 74 86 67 00, e-mail: cso@birdlife.cz

Publikace "Pamětní spisy o stavbě evangelického kostela v Suchdole nad Odrou"

je věnována všem, kteří se zasloužili o obnovu kříže na vrcholu věže suchdolského evangelického kostela, což byla pozoruhodná a nákladná akce sponzorovaná především rodinou Mannsbartovou ze SRN. Slavnostní uložení nové schránky s pamětní listinou se uskutečnilo 16.zářím 2001 za účasti mnoha hostů z našeho regionu i ze zahraničí.

Jde o přepis dvou pamětních listin, které se našly v r. 1985 při sejmutí původního kříže. Autorem listin je zdejší evangelický farář a senior Jan Szepessy (1797 - 1884), který v té době byl již 35 let správcem zdejšího evangelického sboru. První pamětní listina

popisuje události kolem stavby až do r. 1852, kdy byla uložena do základního kamene. Druhá část popisuje celý průběh stavby kostela v letech 1852 - 1858 a těžkosti s nimiž se zdejší organizátoři potýkali. Tento obsáhlý materiál je cenným dokladem o tom, čím obec před sto padesáti lety žila.

Publikace vyšla dvojjazyčně česko - německy, do tisku ji připravili T.Řičan a D.Řičan, má 30 stran, vyšla v Edici Suchdol jako svazek č.14. Grafickou úpravu a tisk provedl Ateliér užité grafiky - Z.Valchář v Suchdole nad Odrou v nákladu 600 ks. K zakoupení je v obou zdejších muzeích za 25 Kč.

Nízký Jeseník očima geologa - Martin Janoška

Již třetí regionální publikaci "očima geologa" vydala Univerzita Palackého v Olomouci. Po Moravské bráně a Valašsku se autor vydal do Nízkého Jeseníku. Zajímavé čtení o neživé přírodě je určeno všem milovníkům přírody, turistům a především učitelům přírodopisu. Brožovaná kniha má 64 stran, množství černobílých a barevných fotografií a je možno ji získat na adrese:

Vydavatelství Univerzity Palackého,
Biskupské nám. 1, 771 11 Olomouc
(bližší informace na tel.: 068/563 1786
nebo e-mail: minar@vupnw.upol.cz)

